

NOTARITE KOJA 2013. AASTA TEGEVUSE ARUANNE

I Koja koosseis ja juhtimistegevus

Notarite Koja liikmete arv 2013. aasta alguses oli 97 notarit.

01.02.2013 käskkirjaga määras justiitsminister Kristel Akermanile distsiplinaarsüütegude toimepanemise eest karistuseks ametist tagandamise.

Ametitegevus oli notariaadiseaduse § 18 lõike 7 alusel peatatud kahel notaril – Karin Jõksil ja Laura Sõmer-Arusool. Seega töötas 2013. aastal aktiivselt 94 notarit.

Alates 18.09.2013 peatati notariaadiseaduse § 18 lõike 6 alusel notari taotlusel üheks aastaks Ülle Anmanni ametitegevus.

15. märtsil 2013 toimus hotell Euroopa konverentsikeskuses Notarite Koja aastakoosolek. Notarite Koja eestseisuse istungid toimusid aasta jooksul 10 korral.

II Kandidaaditeenistus

2013. a lõpu seisuga oli teenistuses 6 notarikandidaati, kellest kaks viibisid lapsehooldus- või palgata puhkusel. Kandidaaditeenistust koja juures jätkavad Aimi Leht, Eve Pötter ja Mall Vendel. Alates 03.09.2013 töötab koja juures 0,5 koormusega Katrin Sepp.

Notari eksam ja järeleksamid toimusid 18. aprillil ja 10. oktoobril. Kuna Anna Izmalkova notari järeleksami tulemus oli negatiivne, lõpetati tema kandidaaditeenistus 14.05.2013. Mall Vendel sooritas järeleksami positiivselt.

Ruth Prigoda avaldusest tulenevalt lõpetati tema kandidaaditeenistus 31.12.2013.

Notarikandidaadid osalesid aktiivselt koja ülesannete täitmisel, sh rahvusvahelise koostöö arendamisel, eelnõude kohta arvamuste ja ettepanekute koostamisel ning koolituste jt ürituste korraldamisel.

III Notarite ametitegevus

2013. aasta jooksul tegid notarid kokku 292 008 ametitoimingut ehk keskmiselt 3123 toimingut notari kohta aastas. Toimingute koguarv võrreldes eelmise aastaga veidi tõusis, mida näitab ka järgnev tabel.

Aasta	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ametitoimingute koguarv	655 948	667 834	686 664	739 718	576 285	460 602	330 529	290 081	281 490	285 565	292 008
Toiminguid notari kohta	9069	8554	8477	8219	5941	4606	3305	2991	2872	3006	3123

Lisaks ametitoimingutele pakkusid notarid ametiteenuseid, mida osutati 2013. aastal kokku 4865 korral (võrdluseks: 2012. aastal 5029 korral).

IV Notari teenuse kättesaadavus ja klienditeenindus

Ametitoimingute endiselt stabiilselt madala arvu tõttu 2013. aastal teenuse kättesaadavusega probleeme ei esinenud.

Ooteagade kindlakstegemiseks viidi läbi uuringud veebruaris, mais ja detsembris. Uuringute tulemustest nähtub, et kinnisvaratehinguid saab teha nii Tallinnas kui teistes tööpiirkondades keskmiselt paari päeva jooksul. Pärimismenetlust on võimalik algatada samuti keskmiselt paari päeva jooksul. Pikemad ooteajad on pigem erandiks, kuid paljudes büroodes oli tehingute tõestamine võimalik veelgi lühema ooteaja jooksul.

Klienditeeninduse kvaliteedi parandamiseks viidi läbi bürootöötajate koolitus, mille käigus õpetati, kuidas anda kliendile arusaadavaid selgitusi ning kontrollida, kas neist on aru saadud.

V Infotehnoloogia

2013. aasta alguses rakendus E-notaris digitaalne notariaalarhiiv.

E-notari infosüsteemis viidi aasta jooksul läbi mitmeid olulisi arendustöid. Aasta esimeses pooles liidestati E-notar aadressandmete süsteemiga (ADS), mille tulemusena teostatakse nüüd alati kõigile E-notarisse sisestatud aadressidele ka aadressi õigsuse kontroll.

III kvartali lõpus jõudis lõpule pärimisregistri ajakohastamise projekt, mille tellijaks oli Justiitsministeerium. Uuendatud pärimisregistris on notaritel E-notari kaudu võimalik teha pärimisega seotud kandeid otse registrisse. Lisaks näevad notarid E-notari kaudu ka kõiki pärimisregistris olevaid andmeid pärandajate/testaatorite kohta ning saavad vaadata nii skaneeritud kui ka pärimisregistrisse edastatud testamente.

Kasutusele võeti uus infosüsteemi platvorm, 64-bitine süsteem ja uuendatud andmebaasid. Jooksvalt tegeldi veel mitmete oluliste arendustega, näiteks lisati E-notarile uue abieluvararegistri registrikaardi otsing (arendus jõudis kasutajateni 2014. aasta alguses). IV kvartalis arendati pärijate visualiseerimise rakendust, mis jõuab kavandatult kasutajateni 2014. a esimeses pooles.

Lisaks tehti väiksemaid kasutajamugavust lisavaid töid ja erinevaid täiendusi, millele olid E-notari kasutajad tähelepanu juhtinud või mille arendusettepanekud oli heaks kiitnud E-notari juhtrühm.

Regulaarselt toimusid E-notari töörühma kohtumised, kus vaadati üle tehtud arendused, vajadusel tehti ettepanekuid uute arenduste töössevõtmiseks ja arutati E-notari rakendamisel tekkinud probleeme. Samuti toimusid E-notari juhtrühma koosolekud.

Koostöös Registrate ja Infosüsteemide Keskusega töötati välja E-notar 3 projekti lähteülesanne, mille peamine eesmärk on võimaldada interaktiivset suhtlust notari ja kliendi vahel.

Õigusaktide muudatuste ja muude aktuaalsete küsimuste kajastamiseks ning info kättesaadavuse tagamiseks täiendati regulaarselt koja kodulehte.

VI Notarite järelevalve, distsiplinaarasjad ja aukohus

2013. aasta jooksul toimus korraline kohapealne kontroll kahes tööpiirkonnas kolme notari tegevuse üle: Ere Kürsa, Kaire Salomoni ja Gunnar Savisaare büroodes.

Järelevalve aktides toodi välja järgmised positiivsed tähelepanekud:

1. X-tee kaudu ärakirja kättesaamise, sellega tutvumise ja selle edastamise võimaluste korrektne väljatoomine notariaalaktides.
2. Tehingute tõestamisega kaasnevate avalduste õigeaegne ja kiire edastamine registritele (reeglina tehingu tõestamise päeval).
3. Lepingu eseme kuulumisel abikaasade ühisvara hulka ning omandamisel perekonnaseisu, selle tuvastamise ning omandajana mõlema abikaasa korrektne fikseerimine lepingutes.
4. Korrektne päringute tegemine, sh EL ja ÜRO sanktsioonide listidesse.

Negatiivsete märkustena toodi välja järgmised asjaolud:

1. Ametiteenuse osutamise kokkulepet ei ole vormistatud vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kokkuleppe sõlmimine on vajalik eelkõige hilisemate vaidluste vältimiseks, sest osades tehingutes võib olla keeruline eristada ametitoimingut ametiteenusest.
2. Korteriomandi võõrandamise lepingu selgitustes ei ole viidatud korteriühistuseaduse § 7 lõikele 3.
3. Esineb vormistuslikke vigu. Soovitav on lepingutes kasutada alati samu alapunktide märgistusi. Samuti esineb kirjavigu, sh hooletusvigu korduvate ja puuduolevate tähtede jms osas.

Lõpule jõudis 2012. aastal Kristel Akermani suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus. 01.02.2013 käskkirjaga määras justiitsminister Kristel Akermanile distsiplinaarsüütegude toimepanemise eest karistuseks ametist tagandamise. Kristel Akermanile pandi süüks, et ta jättis oma ametitegevused E-notari infosüsteemis peetavas ametitegevuste raamatus korduvalt ja süstemaatiliselt registreerimata ning võttis ärakirjade valmistamise, registriosakonnale esitatava avalduse projekti koostamise ning allkirjade kinnitamise eest korduvalt alusetut tasu.

Aukohtu menetlusi 2013. aastal ei algatatud.

VII Praktika kujundamine ja notarite ühiste kutsehuvide esindamine

Seoses jõustunud seaduste, jooksvate seadusemuudatuste ning välislepingute ja konventsioonide rakendamisega jätkus koostöö Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Välisministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi jt asutuste ametnikega.

Notarite praktikas tõusetunud küsimuste ja erinevate õigusaktide tõlgendamisel tekkinud probleemide lahendamiseks pöördus Notarite Koda 2013. aastal järelepärimistega Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, Välisministeeriumi, õiguskantsleri, rahapesu andmebüroo jt riigiasutuste poole.

Õigusaktide eelnõude efektiivsemaks väljatöötamiseks ja rakendamiseks ning notari pädevuse laiendamise ja maksustamise küsimuste arutamiseks toimusid korduvalt kohtumised Justiitsministeeriumi esindajate, sh justiitsministri ja asekanteritega.

Notarite seisukohtade paremaks esindamiseks edastas koda õigusaktide eelnõud ja tõusetunud probleeme puudutava info arvamuse avaldamiseks notaritele ning kogus laekunud seisukohti, arvestades nendega õigusaktide muutmiseks esitatavate ettepanekute tegemisel ning kasutades neid koolitustel käsitletavate küsimuste koostamisel.

Praktika ühtlustamist vajavate küsimuste arutamine toimus notarite õppepäevadel ja seminaridel. Koolituste käigus toimunud arutelude säilitamiseks koostati konspektid ja saadeti need e-posti teel notaritele ning salvestati koja kodulehe intranetti. Samuti arutati praktika ühtlustamist puudutavaid küsimusi aktiivselt meilivahetuse teel ja notarite vestluslistis. Praktikas tõusetunud aktuaalseid teemasid käsitleti 24. augustil suveseminaril toimunud arutelul.

VIII Koostöö Justiitsministeeriumi ja teiste ametiasutustega

Aasta jooksul toimusid mitmed arutelud Justiitsministeeriumi juhtkonna ning järelevalve ja õigusteeninduse talituse töötajatega. Arutati eelnõude muutmist ja täiendamist ning tehti ettepanekuid seaduste muutmiseks. Endiselt kuulusid teemade hulka notarite pädevuse võimalik laienemine, vabade notari ametikohtade täitmine, notari tasu seaduse täiendamine ja pärimisregistri ülevõtmisega seotud küsimused.

Koostöös Justiitsministeeriumi ning Registrate ja Infosüsteemide Keskuse esindajatega osaleti korduvalt uue pärimisregistri rakendamise teemalistel kohtumistel.

Samuti olid tihedad kontaktid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning osaleti majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse rakendamise töögrupi kohtumistel.

Tihe koostöö toimus rahapesu ja terrorismi tõkestamise valdkonnas. 2013. aastal kohtuti *OECD* ja Moneyvali rahvusvaheliste ekspertidega, kellega toimunud kohtumistel anti ülevaade Eesti notarite tegevusest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel. Samuti jätkus Rahandusministeeriumi juures tegutseva rahapesu tõkestamise nõukoja töö, mille koosolekutel osales Eve Strang. Rahandusministeeriumi ja Maailmapanga koostöös toimunud Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise ohuhinnangu väljatöötamisega seotud kohtumistel osales Eve Põtter.

IX Avalikud suhted

Notarite Koja ja notarite tegevuse kohta saadeti pressiteadete näol korduvalt infot Postimehele, Päevalehele, Äripäevale, BNSile ja Eesti Rahvusringhäälingule. Samuti vastati erinevate väljaannete poolt esitatud küsimustele.

Korduvalt ilmusid Postimehe Kinnisvara ja Ehituse lisalehes Priidu Pärna, Liivi Laose ja Kirsty Laidvee artiklid. Selgitavaid kommentaare jagasid notarid ka mitmetes maakonnalehtedes ning ajakirjas 60+. Vikerraadios ja Maalehes jätkas lugejate küsimustele vastamist Priidu Pärna.

31. jaanuaril ilmus Äripäeva lisa Juubel artikkel Eesti vabakutselise notariaadi 20. aastapäeva teemal, milles anti ülevaade Notarite Koja senisest tegevusest, notarite tööd enim mõjutanud seadustest ning Euroopa Liiduga ühinemise ja infotehnoloogia arenguga kaasnenud muudatustest.

1. novembril toimus Eesti notariaadi 20. aastapäevale pühendatud konverents „Notari roll ja väljakutsed muutavas Euroopas“, mille eesmärgiks oli pöörata tähelepanu notaritoimingute olulisusele õiguskindluse tagamisel. Konverentsiga tähistati notariaadiseaduse jõustumist 20 aastat tagasi, mis pani aluse vaba notariaadi taasloomisele ja Notarite Koja tegevusele. Konverentsil osalesid ettekannetega rahvusvaheliselt tunnustatud õigusspetsialistid ning Euroopa Komisjoni, Riigikogu ja Rahvusvahelise Notarite Liidu esindajad.

Mitmed notarid esinesid lektoritena koolitustel, infopäevadel ja Tartu Ülikoolis. Samuti osalesid notarid nõustajatena mitmetes tasuta õigusabi projektides.

Meediakajastuste ulatusest ja sagedusest parema ülevaate saamiseks on käesolevale aruandele lisatud ETA Monitooringu koostatud Notarite Koja meediaaudit (vt lisa 14).

X Õigusloomega seotud tegevus

Aktiivselt osaleti kehtivate õigusaktide muutmise ja täiendamise protsessis, esitades vajadusel ettepanekuid ja arvamusi.

Esitati hulgaliselt ettepanekuid seaduste, sh notari tasu seaduse, pärimisseaduse, ja perekonna-seaduse muutmiseks.

Samuti osaleti aktiivselt mitmete õigusaktide eelnõude väljatöötamise protsessis, tehes ettepanekuid näiteks perekonnaseisutoimingute seaduse, maareformi seaduse, vandetõlgi seaduse, korteriomandi- ja korteriühistuseaduse, ehitusseaduse ning erinevate määruste eelnõude kohta.

Anne Saaber, Priidu Pärna ja eestseisuse liikmed osalesid Riigikogu komisjonides toimunud aruteludel.

XI Koolitused

Notarite täiendõppeprogrammi korraldamisel jätkus 2013. aastal koostöö Tartu Ülikooliga. Koostöös läbi viidud koolitused toimusid loengute ja seminaride vormis kokku 7 korral. Lektoritena kaasati tunnustatud õigusspetsialiste.

Koolitustel puudutati tsiviilkohtumenetlust, perekonna- ja pärimisõigust, notarite tegevusega seotud maksustamisküsimusi, isikuandmete kaitset, rahvusvahelise dokumendisuhtluse praktikat, täitemenetlust ja pankrotiõigust, saadi ülevaade aktuaalsest kohtupraktikast lepinguvälistes võlasuhetes ning tutvuti argumentatsiooni olemuse ja eripäradega. Koolituste käigus koostati konspektid, mis on tehtud kõigile notaritele kättesaadavaks.

Täpsema ülevaate koostöös Tartu Ülikooliga toimunud koolituste, sh osalejate arvu kohta saab käesoleva aruande lisast 15.

12. aprillil toimus ühisseminar kohtunikuabidega.

23.–24. augustil toimus Saka mõisas notarite suveseminar. Sellest, kuidas lepingu tõestamisel arusaadavamalt edastada juriidilist infot, millised tegurid mõjutavad tähelepanu ja kuidas saada kliendilt tagasisidet, andis ülevaate psühholoog Kaia Kuppert. Äkkrünnaku korral õiget käitumist õpiti professor Mart Raukase juhendamisel. Seminari teisel päeval toimus notarite praktikas tekkinud küsimuste arutelu. Sirje Vasermann-Perendilt saadi ülevaade, kuidas efektiivselt hoida häält.

Bürootöötajate koolitused toimusid 1. märtsil, 10. mail, 4. oktoobril ja 6. detsembril.

XII Rahvusvahelised suhted

2013. aastal jätkus koja aktiivne osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuses.

Eesti notariaadi tegevuse ja õiguse arengu kohta info andmisel esitati raporteid ja vastati erinevatele küsimustikele. Koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga (*CNUE*) osaleti piiriüleste pärimisasjade infomaterjali väljatöötamisel. Jätkus Euroopa Notarite Infovõrgu (*ENN*) kaudu laekuvatele küsimustele vastamine ja Eesti notarite küsimuste edastamine.

19. märtsil osales Anne Saaber Brüsselis toimunud *CNUE* üldkogu istungil.

25.–26. aprillil osales Eve Pötter Zagrebis toimunud *ENN*-i kohtumisel.

2.–4. mail võttis Triin Tein osa Vilniuses toimunud Rahvusvahelise Notarite Liidu (*UINL*) Euroopa Asjade Alamkomisjoni (*CAE*) kohtumisest.

11. mail osales Tiit Sepp Peterburis toimunud *UINL*-i Rahvusvahelise Notarite Koostöö Komisjoni (*CCNI*) kohtumisel.

13.–14. mail osales Anne Saaber Peterburis toimunud *UINL*-i ülemnõukogu kohtumisel.

7.–8. juunil osales Anne Saaber Brüsselis toimunud *CNUE* üldkogu istungil.

7. septembril osales Tiit Sepp Bonnisis toimunud *CCNI* juhatuse koosolekul.

9.–11. septembril osales Tiit Sepp Astanas *CCNI* kohtumisel Kasahstani riigi ja notariaadi esindajatega.

20. septembril osalesid Anne Saaber, Priidu Pärna, Lagle Lindre, Tiit Sepp ja Eve Strang Riias Läti notariaadi 20. aastapäeva tähistamiseks korraldatud rahvusvahelisel konverentsil, mille teemaks oli Balti riikide parlamentide otsuste analüüs.

27. septembril osales Anne Saaber Brüsselis toimunud *CNUE* üldkogu istungil.

6. oktoobril osales Tiit Sepp Peruus toimunud *CCNI* kohtumisel.

7.–9. oktoobril osales Anne Saaber Peruus toimunud *UINL*-i ülemnõukogu kohtumisel.

10.–12. oktoobril osalesid Anne Saaber ja Priidu Pärna Peruus toimunud *UINL*-i 27. Rahvusvahelisel Notarite Kongressil.

24.–25. oktoobril osales Eve Pötter Luksemburgis toimunud *ENN*-i kohtumisel.

8. novembril osales Anne Saaber Vilniuses toimunud rahvusvahelisel konverentsil „Notariaat – vahend finantsturvalisuse tagamiseks riigis“, esinedes ettekandega rahapesu tõkestamise ja E-notari teemal.

22.–23. novembril osales Triin Tein Barcelonas toimunud *CAE* kohtumisel.

13. detsembril osales Anne Saaber Istanbulis toimunud *CNUE* üldkogul.

XIV Dokumendihoidla tegevus

Dokumendihoidla 2013. aasta tegevuse põhieesmärgiks oli jätkuvalt notaribüroodelt hoiustamist vajavate arhivaalide vastuvõtmine ja nende säilivuse tagamine. Aasta jooksul võeti dokumendihoidlas vastu ja korrastati edasiseks säilitamiseks ligikaudu 20 000 toimikut, millega senise tegevuse tulemusena säilitamisele võetud toimikute kogumaht kasvas üle 200 000 toimiku. Lisaks notaridokumentidele säilitatakse hoidlas lepingute alusel Advokaadibüroo Tamme Otsmann Ruus & Vabamets ning kolme kohtutäituri poolt säilitamiseks antud dokumente.

2013. aasta lõpuks oli säilitamisele antud notaridokumentide maht u 5480 jrm, mis moodustab ligikaudu 57% hoiupinna üldmahust (vt Lisa 13).

Lisaks notaridokumentide hoiustamisele on aasta-aastalt järjest suuremat tähelepanu nõudnud notaridokumentide Rahvusarhiivi üleandmiseks ettevalmistamine. Notarite Koja ja Rahvusarhiivi koostöös läbi viidud notaridokumentide arhiiviväärtuse hindamisel fikseeriti üleandmisele

kuuluvate dokumentide koosseis, millega on loodud alus järgnevatel aastatel notaridokumentide järk-järguliseks üleandmiseks. Lähiaastatel valmiv uus Rahvusrhiivi hoidlakompleks võimaldab lisaks tegevuse lõpetanud notarite dokumentidele hakata üle andma ka tegutsevate notarite dokumente.

Jätakuvalt on hoidla tegevuse oluliseks eesmärgiks notaridokumentide arhiveerimispraktika ühtlustamine. Jätakuvalt on büroodele tagatud nõuetekohaste arhiivitarvikute kättesaadavus. Ühishangete kaudu tagati büroodele arhiivitoodete ostmisel soodsam hind ja kindlustunne tarvikute kvaliteedi osas. Möödunud aasta jooksul tarniti notaribüroodele ligikaudu 1,7 tuhat arhiivkarpi ja enam kui 8,8 tuhat toimikukaant.

Hoidla täituvuse suurenemisel on järjest kasvavaks tegevusvaldkonnaks arhiivipäringutele vastamine. Ühe kalendrikuu jooksul väljastati keskmiselt 1380 lehe mahus dokumente või dokumendikoopiaid. 2013. aastal andsid täiendava lisakoormuse testamentide skaneerimiseks ettevalmistamine (1753 toimikut) ja hoidlas hoiustatud dokumentidest (testamentidest) tehtud päringud.

Dokumentide säilitamise ja kasutamise kõrval leidsid endiselt kasutamist ka muud hoidla poolt notaribüroodele pakutavad tugitegevused. Konfidentsiaalsete dokumentide hävitamise teenust kasutas aasta jooksul 12 bürood ning hävitatud dokumentide maht ulatus 15,2 tuhande liitrini.

Rahvusrhiivi üleandmiseks korrastati ja anti üle Albina Birjukova, Karin Jõksi ja Kristel Akermani arhiivid.

XV Notarite ümarlauad

Notarite initsiatiivil jätkusid Kesk-Eesti ja Lõuna-Eesti notarite ning teiste piirkondade notarite vahelised kohtumised.

XVI Avaldused ja järelepärimised

Viimaste aastate suurim oli Notarite Kojale esitatavate hoiatuste arv. Kokku laekus neid 2013. aastal 446 (võrdluseks: 2009. aastal 186; 2010. aastal 380; 2011. aastal 437 ja 2012. aastal 388).

Kirja teel laekus kojale kokku ligi 60 avaldust. Lisaks laekus e-posti ja telefoni teel erinevaid lihtsamaid notarite tegevust puudutavaid järelepärimisi ja küsimusi.

Jätakuvalt esitatakse sageli küsimusi abielude sõlmimise ja lahutamise ning abieluvarasüsteemide kohta. Samuti pööratakse koja poole sageli pärimisõigust ja -menetlust puudutavates küsimustes selgituste saamiseks. Tavapäraselt palju esitatakse küsimusi ka notari tasu ja apostillimise kohta.

Järelepärimisi isikuandmete vaatamise põhjuste kohta laekus vähem – aasta lõikes vaid mõned. Väljaspool tööülesannete täitmist isikuandmete vaatamise juhtumeid ei esinenud.

Samuti saabus kojale notaribüroodest hulgaliselt järelepärimisi nii telefoni kui e-posti teel. Enamasti on nende sisuks pärimisõigusega seotud küsimused. Samuti tekitavad endiselt rohkelt küsimusi perekonnaseaduse rakendamine, notari tasu arvestamine ja apostillimine. Sagenenud on küsimused elektrooniliste registrite kasutamise ja kannete tegemise nüansside kohta.

XVII Kaebused

2013. aastal laekus kojale notarite tegevuse kohta kokku 44 kaebust. Järgnevalt on toodud ülevaade olulisemate kaebuste sisust.

- **Teo- ja otsusevõime probleem**

Kaebaja teatel on kinkelepingu teinud isik (kaebaja ema) ebaadekvaatne ja tema isikut tõendavad dokumendid on kaebaja käes hoiul. Seega tekkis kahtlus, kuidas oli tal võimalik kinkelepingu sõlmimine.

Notari teatel vestles ta kinkijaga põhjalikult ja selgitas välja tema kindla soovi tehingu tegemiseks. Kahtlusi isiku teo- ja otsusevõime puudumises ning võimes tehingu tagajärgedest aru saada notaril ei tekkinud. Notarile oli klient varasemalt tuttav ja tema andmeid kontrolliti PPA andmebaasist.

- **Probleemid notaribüroole ligipääsuga**

Koja poole pöördus liikumispuudega invaliid, kelle teatel ei olnud tal Narvas võimalik leida notaribürood, millele oleks võimalik ligi pääseda kaldtee vms vahendi kaudu.

Vastuses selgitati, et notaribüroosse peab pääsema ka ratastooliga, kuid kahjuks ei ole kõigis linnades võimalik leida notaribüroole sobivaid ruume, mis vastaksid ka muudele nõuetele (eraldatus teistest ametiruumidest, turvalisus jne) ja oleksid ühtlasi kergesti ligipääsetavad liikumispuudega inimestele.

Võimaluse kliendi soovitud tehingu tõestamiseks leidis teine samas tööpiirkonnas tegutsev notar.

Notarite Koja poole pöördus 09.09.2013 õiguskantsler, paludes seisukohta, kas ja kuidas peaks olema liikumispuudega isikutel tagatud ligipääs notaribüroodele. Koda saatis vastuseks selgitused nii notaribüroodele ligipääsu puudutava regulatsiooni kui hetkeolukorra kohta, märkides muu hulgas, et kuni 2013. a kevadeni ei ole Notarite Kojale esitatud ühtegi kaebust seoses juurdepääsuga notaribüroodele. Õiguskantsleri büroo teatel jõutakse antud küsimuses seisukoha kujundamiseni tõenäoliselt 2014. a märtsis.

- **Probleemid pärimismenetluse läbiviimisel**

1. Pärandaja vanem ei ole rahul olukorraga, kus testamendiga määratud testamenditäitja ja ühtlasi annakusaaja andis endale üle pärandvarasse kuulunud korteri. Kaebaja hinnangul ei ole see toimunud seaduspäraselt, kuna pärimismenetlus alles käib, inventuur on tegemata, pole saabunud võlausaldajate nõuete tähtaeg ja samuti pärimismenetluse läbiviimise tähtaeg. Tõenäoliselt sooviti vaidlustada testamenditäitja määramist ja esitada nõudeid pärandvarasse kuulunud esemete osas.

Notar leidis, et tal puudus alus annaku üleandmise lepingu tõestamisest keeldumiseks. Seejuures ei ole asjaolu, et pärandi inventuur on tegemata, annaku üleandmisel takistuseks.

2. Testamendijärgne pärija ei ole rahul olukorraga, kus notar viivitab pärimistunnistuse väljaandmisega, kuigi pärija on selgunud. Väidetavalt on pärija korduvalt pöördunud notari poole pärimistunnistuse väljastamise sooviga ja palunud infot toimingute viibimise põhjuste kohta. Notari seniste vastustega ta rahule pole jäänud.

Notar selgitas, et pärandaja üleelanud abikaasa soovib kasutada oma õigust korteris elamiseks ja tema sooviks on koos pärimismenetluse lõpetamisega sõlmida isikliku kasutusõigusega koormamise kokkulepe. Pärija ei ole varjanud, et soovib üleelanud abikaasa esimesel võimalusel välja tõsta.

3. Pärija esitas pärimismenetlust läbi viivale notarile Venemaa notari poolt vormistatud avalduse pärandist loobumiseks. Kahetsusväärset selgus alles kuude möödudes, et avaldus ei ole notari hinnangul siiski tõlgendatav kui pärandist loobumise avaldus. Pärandist loobumise tähtaeg oli selleks ajaks juba möödunud.

Kojast saadetud vastuses selgitati kaebuse esitanud pärijale erinevate riikide erinevatest õigussüsteemidest, vorminõuetest, dokumentide sõnastusest ja vormistamise eripärast tulenevaid võimalikke probleeme. Notar pikendas pärandist loobumise tähtaega.

- **Osahingu osa ostueesõiguse teostamine**

Koja poole pöördus kaebusega OÜ osa ostja esindaja, kes palub hinnangut ostueesõiguse teostamise protsessi õiguspärasusele. OÜ osa müüdi 2012. aasta oktoobris ja ostueesõiguse teostaja esitas avalduse ostueesõiguse teostamiseks 2013. aasta märtsis. Ostueesõiguse teostaja kinnitusel sai ta müügist ja selle olulistest asjaoludest teada alles 07.03.2013, kui talle saadeti müügilepingu ära kiri ning seega algas ostueesõiguse teostamise tähtaeg sellest kuupäevast. Ostja esindaja väitel oli aga ostueesõiguse teostaja müügi asjaoludest varem teadlik ja käitus pahatahtlikult, omamata 2013. aastal õigust ostueesõiguse teostamiseks. Ostja ei olnud rahul sellega, et teda ei kaasatud müüja ja ostueesõiguse teostaja vahelise lepingu sõlmimise juurde.

Notar selgitas, et lähtus tehingu tõestamisel VÕS § 244 lõikest 6, mille alusel pärast ostueesõiguse teostamise avalduse esitamist on osa käsutamine tühine. Alust tehingu tõestamisest keeldumiseks seega polnud.

- **Takistused ja arusaamatused ühingute asutamisel**

1. Klient ei ole rahul, et äriühingu asutamise protsess on kestnud mitu nädalat, kuna dokumentides esinevate vigade tõttu ei ole äriregister kannet teinud.

Notar selgitas, et kohtunikuabi määruses on puudustena välja toodud riigilõivu mittetasumine, mitterahalise sissemakse hindamist kinnitavates dokumentides summa esitamine kroonides ja kandeavalduses toodud aadressandmete täpsuse mittevastavus seadusele.

Klienti teavitati puudustest ja paluti mitterahalise sissemakse hindamist ja üleandmist kinnitavad dokumendid parandada, märkides summad eurodes. Pärast puuduste kõrvaldamist esitas notar dokumendid uuesti registrile.

Kohtunikuabi tegi uue määruse, milles tõi puudusena välja jätkuvalt aadressandmete täpsuse mittevastavuse seadusele. Nimelt oli kandeavalduses märgitud OÜ aadressiks Jõe tn 31, Kärla vald, Saaremaa, kuid märkimata olid asula andmed. Notaribüroo töötaja võttis seejärel ühendust registripidaja ja E-notari kasutajatoega ning selgus, et kannet edastades kustutab programm automaatselt asukohana märgitud Kärla aleviku, kuna see peaks olema haldusüksusena märgitud.

Registriosakond vastas hiljem notaribüroole, et registrikande tegemiseks piisab uue kandeavalduse esitamisest.

2. MTÜ asutanud isik pöördus koja poole kaebusega, kuna ei olnud rahul sellega, et notar ei andnud talle kandeavalduse originaali. Kandeavalduse ära kirjuga ta ei leppinud. Seetõttu vormistas notar kaks kandeavalduse originaali, millest ühe saatis registriosakonnale ja teise andis kliendile. Kuigi klient oli alguses valmis tasuma notari tasu kahe kandeavalduse kinnitamise eest, keeldus ta sellest hiljem ning leidis kaebuses, et tasu on arvestatud mitteõiguspäraselt.

Saadetud vastuses selgitati notari tasu arvestamise aluseid ning muu hulgas seda, et notaril ei ole võimalik sõlmida kokkuleppeid tasumäärade muutmiseks.

3. Kaebaja esitas notari kaudu avalduse FIEks registreerimise kohta ja isiku enda soovil märgiti kandeavaldusele mitu tegevusperioodi. Registriosakond tegi puuduste kõrvaldamise määruse, milles märkis, et mitut perioodilist tegevuse algus- ja lõppkuupäeva ei ole võimalik märkida. Hiljem ilmnes, et kanne jäi tegemata.

Notari teatel selgitas ta kliendile äriseadustiku § 3 lõike 3 sisu, mille kohaselt võib füüsilisest isikust ettevõtja, kelle ettevõtte tegevus tulenevalt tegevusala iseloomust on hooajaline, teatada äriregistri pidajale ettevõtte tegevuse algus- ja lõppkuupäeva. Pärast puuduste kõrvaldamise määruse tegemist püüdis notar kliendiga ühendust saada, ent kahjuks osutus see võimatuks. Ette valmistati ka uus kandeavaldus, kuid see jäi eeltoodud põhjusel esitamata. Kliendile selgitati kojast saadetud vastuses muu hulgas seda, et puuduste kõrvaldamise määruse esitamine on võimalik vaid avaldaja poolt allkirjastatuna.

- **Esindusõiguse tõendamine**

Kaebuse esitajaks on pärija esindaja, kelle teatel ei väljasta notar talle lihtkirjaliku volikirja alusel infot pärimismenetluse kohta. Esindaja tõlgendab notariaadiseaduse § 3 lõiget 2¹ selliselt, et kuna tema esindatav ei soovi teha tehingut, siis on tegu mittetehingulise esindusega.

Notari teatel selgitati kaebajale notaribüroo töötajate poolt korduvalt, et vajalik on digiallkirjastatud või notariaalselt kinnitatud volikirja esitamine. See kaebajat ei rahuldanud ja ta jätkas ebaviisakalt oma nõudmiste esitamist.

Kaebajale saadetud vastuses selgitati notariaadiseaduse § 3 lõike 2¹ sisu – notarile esindusõiguse tõendamiseks esitatav volikiri peab olema kas digiallkirjastatud või notariaalselt kinnitatud ning esindusõiguse tõendamine lihtkirjaliku volikirja alusel ei ole võimalik. Mittetehingulise esinduse puhul on mõeldud esindamist seaduse, kohtulahendi vms alusel ning sellisel juhul on esindusõigust tõendavaks dokumendiks näiteks kohtuotsus või lapse sünnitunnistus.

Kaebajalt laekus hiljem ka tagasiside, et notarile esitati digiallkirjastatud volikiri ja info saamine polnud seega enam takistatud.

- **Abieluvaralepingus toodud kokkuleppe õiguspärasus**

Notariaalselt tõestatud abieluvaraleping sisaldas kokkuleppeid, mille kohaselt ühisvaraks olev korter jäi ühe abikaasa lahusvaraks, kes loobus teiselt abikaasalt laste kasuks elatise nõudmisest. Hiljem esitas ta elatise nõude siiski kohtusse ning kohus mõistis selle välja. Taotluse esitaja on seisukohal, et kuna elatisest loobumise kokkulepe võis olla tühine, ei oleks notar tohtinud sellist kokkulepet tõestada ning ilma selle kokkuleppeta ei oleks abieluvaralepingut sõlmitud.

Notari teatel olid lepingu tingimused osapooltega korduvalt läbi räägitud ja neid oli selles osas piisavalt nõustatud. Elatisest loobumine oli lepingus esitatud osapoolte vastastikuse tahteavaldusena, mitte kokkuleppena, ja need avaldused lisati lepingusse osapoolte tungival palvel koos notaripoolsete selgitustega ning viitega kokkuleppe võimalikule tühisusele (leping sisaldab kaldkirjas esile toodud viiteid perekonnaseadusele ja nende kohta käivaid notari selgitusi).

Avaldaja taotles ka aukohtu menetluse algatamist. Eestseisus asus 22.08.2013 istungil tehtud otsuses seisukohale, et antud juhul oli tegemist seaduse tõlgendamise küsimusega, millele hinnangu andmine ei kuulu aukohtu pädevusse.

- **Segadus isikliku kasutusõiguse ala märgistamisel**

Kaebuse esitaja ei ole rahul olukorraga, kus isikliku kasutusõiguse lepingule lisatud plaanil ei olnud tema arvates õigesti märgistatud kasutusõiguse ala. Nimelt oli plaanil märgistatud ka naaber-katastriüksuse ala.

Notari kinnitusel selgitas ta tehingu pooltele lepingu sisu ning võimalikele arusaamatustele lepingu lisaks olevates plaanides tehingus osalejad tähelepanu ei juhtinud. Pärast notari hilisemat teavitamist ilmnis, et plaanil oli tähistatud elektriliini asukoht ka nendel maaüksustel, mis ei olnud lepingu esemeks. Nimelt oli selline olnud elektrilevi ettevõtja plaanide koostamise praktika ning tehingu tõestamise seisukohast ei omanud märgistus tähtsust. Teadaolevalt nõustusid mõlemad osapooled hiljem märgistuse täpsustamise eesmärgil lepingu muutmisega.

- **Arusaamatused ja probleemid tehingu sisu selgitamisel**

1. Kaebaja väitel ei antud talle tehingu tõestamisel võimalust küsimuste esitamiseks, lepingu ettelugemisega kiirustati ja tõestamise juures viibisid kõrvalised isikud. Segadust tekitas ka see, et tehingu tõestas notari asendaja, kelle roll jäi väidetavalt veidi arusaamatuks.

Notari teatel luges notari asendaja osapooltele lepingu ette ja selgitas sellesse puutuvaid asjaolusid. Tõestamise juures viibisid osapoole abikaasa ja panga esindaja, seega ei olnud tegu kõrvaliste isikutega.

2. Kaebuse esitaja väitel ei andnud notar pärimismenetluse algatamisel piisavaid selgitusi ja tõstis küsimusi esitanud isiku suhtes häält.

Notari vastusest selgus, et kaebuse esitanud isiku näol oli tegu pärimismenetluse algatamise avalduse esitajaga kaasas olnud sugulasega, kes sekkus notari selgituste andmise protsessi ning segas seda asjasse mittepuutuvate küsimustega. Kuna tegu ei olnud toimingut taotlenud isikuga, palus notar tal selgituste andmisele mitte sekkuda. Kojast saadetud vastuses selgitati muu hulgas seda, et notari on väga oluline veenduda, et just toimingus osalev isik saab ühemõtteliselt aru toimingu sisust ja õiguslikest tagajärgedest.

- **Kohtu nõusolek alaealisega tehingu tegemisel**

Notar tõestas korteriomandi müügilepingu, mille omandamist finantseeris Kredex, tasudes ostusumma müüja arvele. Korterioomanikuks pidi saama alaealine isik, kuna toetust taotlenud vanemal olid võlgnevustest tulenevad kohustused. Kaebuses märkis Kredex, et ligi 10 kuu jooksul ei ole tehtud kinnistusraamatu kannet uue omaniku sissekandmise kohta ning tõi välja, nagu ei oleks notar kinnistamisavaldust ja asjaõiguslepingut kinnistusosakonnale saatnud.

Notari selgituse kohaselt ei taotletud eelnevalt kohtult perekonnaseaduse § 187 punktis 4 nimetatud nõusolekut, kuna müügilepingu finantseerijaks oli Kredex ning tegu polnud notari hinnangul alaealise poolt tasulise omandamisega. Kahjuks ei kajastanud notar oma seisukohta lepingus. Küll aga oli lepingus toodud viide perekonnaseaduse §-le 187, milles on loetletud olukorrad, kui kohtu eelnev nõusolek on vajalik. Notar informeeris puuduste kõrvaldamise määrase tegemisest ostjat, kuid tagasisidet ei laekunud. Alles mõne kuu möödudes õnnestus notari ostjaga ühendust saada ning ostja teatel oli ta kohtule nõusoleku saamiseks avalduse esitanud.

Kaebust arutas eestseisus 03.10.2013 istungil ja otsustas soovitada võimalusel ostja esindajat nõusoleku taotlemisel abistada. Samuti märkis eestseisus oma otsuses, et notari seisukohad õigusaktide võimaliku tõlgendamise osas võiksid kajastuda lepingus, nagu antud juhul notari seisukoht perekonnaseaduse § 187 punktis 4 nimetatud kohtu nõusoleku taotlemise vajaduse puudumise osas.

Kohus andis 19.11.2013 nõusoleku alaealise nimel kinnisasja tasulise omandamise lepingu sõlmimiseks ja pärast seda kinnistati korteriomand alaealise nimele.

- **Probleemid seoses notari tasuga**

1. Klient pole rahul olukorraga, kus notar on ärajäänud tehingu projekti tasu kohta arve esitanud talle n-ö täies mahus, mitte ärajagatuna teiste tehingu osapooltega.

Koda selgitas kaebajale notari tasu seadusest tulenevaid põhimõtteid, sh seda, et notaril on õigus tasu nõuda kõigilt isikutelt, kelle taotlusel või huvides notar tegutses, sealjuures olenemata osapoolte omavahelistest kokkulepetest.

2. Koja poole pöördus tõlkebüroo ja teatas, et notari tasu arve osas on algatatud täitemenetlus, samas pole notaribüroo heast tavast tulenevalt saatnud meeldetuletusi tasumata arve kohta. Ilmnes, et arve oli väljastatud tõlkebüroole teenust pakkunud vabakutselisele tõlgile ja tõenäoliselt ei esitanud tõlk seda tõlkebüroole.

Notar lahendas olukorra, saates tõlkebüroole uuesti arve ja teatas, et selle tasumisel palub ta kohtutäituril menetluse lõpetada. Tänapäevaks on olukord lahenenud.

3. Kaebaja teatel maksis ta notari tasu arve 17. juunil, kuid 19. juunil sai ta kohtutäituri teate täitemenetluse algatamise kohta. Täitemenetluse algatamiseks esitati avaldus 16. juunil. Väidetavalt oli kliendil notariga kokkulepe notari tasu maksmise ajatamise kohta ning tasumine toimus õigeaegselt.

Notari selgitusest ilmnes, et tasu maksmise ajatamise kohta kokkulepet siiski polnud ja notari tasu maksmine viibis ligi pool aastat. Notari teatel oli ta täitemenetluse algatamise avalduse koheselt tagasi võtnud, kuid kahjuks jäi see täituril märkamata ning täiteteade saamine jätkus. Notar suhtles kohtutäituriga täiendavalt ja selgus, et notari teade oli jäänud märkamata, kuna täitur viibis puhkusel. Täitemenetlus lõpetati ja täitur vabandas nii notari kui kaebaja ees.

4. Kaebaja ei ole rahul sellega, et notari tasu suurus muutus võrreldes algses projektis olnud tasuga mitmekordselt. Küsimusi tekitas ka kokkuleppeline tasu tsiviilõiguse alase nõustamise eest. Notar selgitas, et erinevalt algselt plaanis olnud ühest tehingust kujunes osapoolte valikutest tulenevalt lõpuks välja kaks tehingut, mistõttu suurenes ka notari tasu. Lisandus registrile esitatava avalduse koostamise ja edastamise tasu ning kokkuleppeline tasu osanike nimekirja ja otsuse koostamise eest.

5. Klient toob kaebuses välja, et talle esitatud arvel ja dokumendil (avaldus äriregistrile) on erinevad ametitoimingu numbrid ning erinev notari tasu summa. Kuna kahtlustab pettust, palub ta nende asjaolude kohta selgitusi.

Notari teatel soovis klient MTÜ asutamiseks esitada notariaalselt kinnitatud kandeavalduse. Pärast kandeavalduse allkirjastamist soovis klient endale saada selle originaali ning keeldus tasuta ärakirjast. Nii notari kui ka kliendi esindaja selgitused ei andnud tulemusi. Kuna registrile on vaja esitada kandeavalduse originaal, vormistati kliendi soovil uus kandeavaldus, mis sai uue ametitoimingu numbriga. Klient oli teadlik, et ka uue kandeavalduse kinnitamise eest tuleb tasuda notari tasu ning nõustus selle maksmisega.

Seega kajastub arvel notari tasu kahe toimingu eest ja arvele on märgitud kahe erineva ametitoimingu numbrid.

6. Kaebuse esitaja väitel oli lepingus välja toodud vale tehinguväärtus, mis ei vasta tehingu objekti tõelisele väärtusele ning seetõttu ei ole ka notari tasu arvestatud õigesti. Samuti viitas ta, et ei saanud keelebarjääri tõttu lepingu sisust piisavalt aru.

Notari teatel said tehingu osapooled lepingu sisust ühemõtteliselt aru ja soovi lepingu tõlkimiseks ei avaldatud. Samuti ei esitatud tähelepanekuid ning küsimusi tehingu asjaolude, sh tehinguväärtuse kohta. Tehinguväärtuse oli avaldanud teine osapool ja kuna vaidlust sellel teemal ei tekkinud, ei olnud notaril alust tehinguväärtuse suurusel kahelda.

- **Tõlkeprobleemid**

1. Kaebaja väitel ei selgitud talle lepingu sisu vene keeles, kuigi lepingus oli kirjas, et soovitakse notaripoolset suulist tõlget.

Notarilt laekunud vastusest ilmnis, et osapooled ei osanud piisavalt eesti keelt, kuid loobusid tõlgist ja kirjalikust tõlkest ning soovisid suulist tõlget. Notar kinnitab, et leping ja notari selgitused loeti kliendile ette vene keeles.

2. Koja poole pöördus laevandusega tegeleva äriühingu esindaja, kellel on kohtuvaidlus teise äriühinguga. Kaebuse esitamise põhjuseks on kohtus tekkinud segadus väidetavalt võltsitud lihtkirjaliku laevamüügilepinguga, mis on tõlgitud vandetõlgi poolt inglise keelest itaalia keelde ja seejärel on notar kinnitanud vandetõlgi allkirja ja pitsereid apostilliga.

Sellest on tekkinud olukord, kus läbi vandetõlgi tehtud tõlke ja sellele lisatud apostilli on mitteavalik dokument jätnud kohtus mulje kui ametlik n-ö usaldusväärne dokument, mille õigsust ja kehtivust võib eeldada (vähemalt nii on kaebuse esitaja kohtu reaktsiooni kirjeldanud).

Praktikas tuleks vältida olukordi, kus mitteavalikust dokumendist vandetõlgi tehtud tõlkele või notariaalselt kinnitatud ärakirjale lisatakse apostill. Vaatamata sellele, et kinnitusmärgel võib pidada iseenesest avalikuks dokumendiks, ei muuda see algdokumenti (originaali) avalikuks dokumendiks. Samuti tuleks vältida apostillimist olukorras, kus tõlge või ära kiri on tehtud välisriigi avalikust dokumendist (sh notariaalsest dokumendist), kuna originaalis ei oleks seda Eesti notaril võimalik apostillida.

Tekkinud olukorrast teavitati nii konkreetse dokumendi tõlkinud vandetõlki kui apostilli väljastanud notarit.

- **Kommunikatsiooniprobleemid**

Klient (tehingus müüja) ei ole rahul olukorraga, kus notaribüroost on lepingu ära kiri antud ostja kätte. Kaebuse esitamise hetkeks ei ole ta lepingu ära kirja kätte saanud. Samuti märkis kaebaja, et notar ei lugenud lepingu teksti ette.

Notari selgitustest ilmnis, et leping loeti ette ning selle juures andis notar selgitavaid ja suunavaid kommentaare, mis võisid jätta mulje, et lepingut sõna-sõnalt ette ei loeta (kliendile ei olnud arusaadav n-ö üleminek lepingu teksti lugemiselt vabas vormis vestlusele ja vastupidi).

Mis puudutab ära kirjade väljastamist, siis oli tegu kahetsusväärse möödarääkimisega. Tehingu dokumendid pidi klient kätte saama notaribüroo sekretärit pärast tehingu tõestamist. Kuna müüja lahkus büroost enne lepingu ära kirja valmimist, oli ostja nõus lepingu ära kirja müüjale kätte toimetama, kuna neil oli järgmiseks päevaks kokku lepitud kohtumine.

XVIII Muu tegevus

- Notarite Koja vahekohtu tegevus

Vahekohtu menetluses oli kaks kohtuasja, mis olid seotud krediidilepinguid puudutavate vaidlustega. Mõlemad kohtuasjad menetleti lõpuni, üks neist lõppes kompromissiga.

- Asendajate määramine

2013. aastal määrati Notarite Koja poolt notaritele asendajaid vastavalt notaritele asendajate nimetamise korrale kokku 109 juhul, neist koja teenistuses olevaid kandidaate 92 juhul. Notareid asendati kandidaatide poolt kokku 287 tööpäeva (2012. aastal vastavalt 342; 2011. aastal 406; 2010. aastal 358; 2009. aastal 290 ja 2008. aastal 1194 tööpäeva). 94st 2013. aastal ametis viibinud notarist kasutasid asendamise võimalust 26 notarit keskmiselt 11 päeva ulatuses (2012. aastal vastavalt 31 notarit 11; 2011. aastal 33 notarit 12,3; 2010. aastal 29 notarit samuti 12,3; 2009. aastal 43 notarit 6,7 ja 2008. aastal 65 notarit 19 päeva ulatuses).

Asendusvõimeliste kandidaatide keskmiseks statistiliseks arvuks kogu 2013. aasta jooksul oli 3 notarikandidaati, kelle keskmiseks asenduskoormuseks kujunes 96 tööpäeva (2012. aastal oli ühe kandidaadi koormus vastavalt 85,5; 2011. aastal 101,5; 2010. aastal 67,5; 2009. aastal 46 ja 2008. aastal 54,3 tööpäeva). Seega moodustas koja juures teenistuses olevate kandidaatide tööajast u 45% kokku notarite asendamine.

Asenduspäevade statistika 2013. aastal:

Kandidaat	Asenduspäevad 2013
Aimi Leht	121
Mall Vendel	98
Eve Pötter	58
Anna Izmalkova	10

- Notari tasu maksmisest vabastamine

2013. aastal kasvas notari tasu maksmisest vabastamiste arv, kuid samas vähenes vabastamiste kogusumma. Tasu maksmisest vabastati 183 isikut kokku 19 095 euro ulatuses. Tagasi maksti klientide poolt Notarite Kojale 460 eurot. Võrdluseks: 2012. aastal vabastati notari tasu maksmisest 154 isikut kokku 23 271 euro ulatuses, 2011. a vabastati notari tasu maksmisest 183 isikut kokku 22 317 euro ulatuses, 2010. a 109 isikut kokku 206 095 krooni ulatuses, 2009. a 14 isikut 34 934 krooni ulatuses ja 2008. aastal 5 isikut 3761 krooni ulatuses.

- Toetati ajakirja Juridica väljaandmist ja Eesti Harjutuskohtu Seltsi.